

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

Ministerstvo životního prostředí předkládá vládě České republiky ke schválení návrh **„Koncepce výzkumu a vývoje Ministerstva životního prostředí na léta 2016 až 2025“** (dále též „Koncepce“), která byla připravena jako materiál Ministerstva životního prostředí (dále též „MŽP“) a je zpracována v souladu s koncepčními a strategickými dokumenty České republiky v oblasti výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí.

Koncepce realizuje „Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací“, které byly schváleny usnesením vlády ČR ze dne 19. července 2012 č. 552 a je v souladu s „Implementací Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací“, schválené usnesením vlády ČR ze dne 31. července 2013 č. 569. Vychází z principů „Aktualizované Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015 s výhledem do roku 2020“, která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 24. dubna 2013 č. 294 a zároveň z Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2016 – 2020 s výhledem do roku 2025, schválené usnesením vlády ČR ze dne 17. února 2016 č. 135. Je zpracována v souladu se Státní politikou životního prostředí ČR 2012 – 2020, která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 9. ledna 2013 č. 6 (dále též „SPŽP“). Další strategické dokumenty jsou uvedené v Konceptci.

Důvodem předložení této Koncepce je zjištění, že se v současné době stále intenzivněji projevují negativní důsledky Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR (dále též „Reforma“) v oblasti resortního výzkumu. V důsledku schválení Reformy není MŽP od roku 2012 poskytovatelem podpory výzkumu, vývoje a inovací (dále též „VaVal“). Poskytování institucionálních prostředků bylo převedeno na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „MŠMT“) a účelová podpora je zajišťována zejména prostřednictvím programů Technologické agentury ČR (dále též „TA ČR“). Dlouhodobě nejsou realizovány cíle Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále též „Priorit VaVal“) a naplňovány potřeby resortního výzkumu. Výzkum v kompetenci MŽP zasahuje téměř do všech prioritních oblastí Priorit VaVal, stěžejní je však Priorita č. 3 „Prostředí pro kvalitní život“. V současné době nejsou realizovány cíle Priorit VaVal v prioritní oblasti (Priority) č. 3 „Prostředí pro kvalitní život“ ve čtyřech z pěti oblastí této priority. Je tedy nutné realizovat takové změny, které zajistí uskutečnění cílů ve všech oblastech Priority č. 3. Výzkum v oblasti životního prostředí je výrazně interdisciplinární a mírou poznání zasahuje a ovlivňuje velké množství dalších oblastí jako je zdravotnictví, zemědělství a další. Nenaplňování cílů zahrnutých v Prioritě č. 3 „Prostředí pro kvalitní život“ tak zpomaluje výzkum a vývoj i v dalších klíčových oblastech výzkumu.

Z výše uvedených důvodů MŽP ztrácí schopnost plnit své povinnosti vyplývající ze zákonů a z mezinárodních závazků a nemůže plnohodnotně zajišťovat výzkum v oblastech své působnosti. MŽP chybí dostatečná vědecká podpora pro tvorbu legislativních opatření a pro zkvalitnění výkonu MŽP. Současná situace ohrožuje nejen práci odborných útvarů MŽP, které výsledky výzkumu potřebují, ale také stabilitu resortních a dalších výzkumných pracovišť, které se aplikovaným výzkumem v oblasti životního prostředí zabývají. Celému segmentu resortního výzkumu tak

hrozí rozpad výzkumných týmů a ztráta kontinuity s dlouhodobě nezvratnými důsledky.

Výzkumné aktivity v aplikovaném výzkumu v Prioritě č. 3 „Prostředí pro kvalitní život“ jsou nyní zaměřeny prakticky pouze na oblast „Environmentální technologie a ekoinovace“. Pro efektivní výzkum a vývoj v této Prioritě je nutné zajistit aplikovaný výzkum i v oblastech „Přírodní zdroje“, „Globální změny“, „Udržitelný rozvoj krajiny a lidských sídel“ a „Environmentálně příznivá společnost“, pro které v současnosti zcela chybí poskytovatel účelové podpory.

Tato Koncepce tedy reaguje na negativní stav aplikovaného výzkumu v oblasti životního prostředí a řeší absenci koncepčního dokumentu, který by naplňoval cíle Priorit VaVal, zejména pro Prioritu č. 3 „Prostředí pro kvalitní život“.

MŽP předkládá tuto Koncepci pro následujících 10 let, jako reakci na nevyhovující podmínky pro aplikovaný výzkum a vývoj v oblasti životního prostředí.

Aplikovaný výzkum v oblasti životního prostředí je nedílnou a strategickou součástí VaVal v České republice. Člověk svou činností významně zasahuje do fungování ekosystémů na globální a místní úrovni, často bez znalosti všech vazeb a možných dopadů. V České republice jsou to zejména zásahy do krajiny, zastavování půdy, nevhodné agrotechnické postupy, uvolňování nových chemických látek do prostředí apod. Přitom řada přírodních procesů a vzájemných vazeb není dostatečně prozkoumána. Významným ohrožením pro stabilní fungování přírodních služeb jsou probíhající změny klimatu. I když se podaří postupně omezit emise skleníkových plynů do ovzduší, nastartované změny budou probíhat ještě několik dalších staletí a bude třeba se na ně adaptovat. V podmínkách České republiky to znamená připravit se nejen na celkové oteplení se změnami ekosystémů, spektra škůdců a chorob a korekcí zemědělské produkce, ale i na vlny horka a sucha, přívalové deště a záplavy a extrémní výkyvy teplot. Zejména změnám vodního režimu bude nutno věnovat pozornost. Veškeré tyto klíčové oblasti jsou v současné době podfinancovány.

Hlavním cílem Koncepce je prostřednictvím změny systémového nastavení rozdělování prostředků na VaVal zvýšit efektivnost využívání takto investovaných veřejných prostředků a zajistit pokrytí podpory veškerých klíčových oblastí aplikovaného výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí tak, aby investované veřejné prostředky přinášely konkrétní ekonomický či jiný společenský přínos z jejich realizace. Dále je cílem Koncepce zajištění kvalitních a interdisciplinárně použitelných výsledků aplikovaného výzkumu. Tyto cíle a jejich naplňování budou monitorovány v souladu s mechanismy popsány v této Koncepci, aby nedošlo znovu ke stavu, kdy plynou veškeré prostředky určené na celou Prioritu do jediné její oblasti tak, jako je tomu v současné době.

Financování této Koncepce bude zajištěno ze dvou zdrojů. Prostředky na účelovou podporu projektů naplňujících zejména Prioritu 3 „Prostředí pro kvalitní život“ budou financovány z prostředků, které jsou ve státním rozpočtu již alokovány na podporu VaVal v oblasti životního prostředí, avšak nejsou poskytovány v souladu s Implementací Priorit VaVal. Tyto prostředky spravuje TA ČR. Účelové výdaje se navrhuje ve výši 250.500 tis. Kč/rok (s čerpáním od roku 2018), což je 44% rozdílu mezi vládou schválenými výdaji na podprogramy ŽP v programech TA ČR ALFA

a EPSILON a skutečně vynaloženými prostředky na projekty v nich, které v r. 2018 činí 576 140 tis. Kč a v r. 2019 činí 576 000 tis. Kč. Navrhovaná výše účelové podpory se předpokládá v rámci vlastního programu výzkumu pro životní prostředí prostřednictvím vlastní rozpočtové položky. V průběhu realizace programu je očekáván adekvátní nárůst finančních prostředků na jeho realizaci. Navrhovaná výše účelové podpory vychází z průměrné výše účelové podpory z období před Reformou, kdy MŽP bylo poskytovatelem podpory na VaVal.

Zavedení účelové podpory od roku 2018 vyžaduje zajištění personálních kapacit a dále nákladů na přípravu a realizaci veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích v roce 2017 v objemu cca 5 000 tis. Kč/rok.

Na financování dlouhodobého koncepčního rozvoje organizací, zajišťujících VaVal v oblasti životního prostředí, bude využita institucionální složka financování, jež v současnosti spadá pod MŠMT. Před Reformou v roce 2008 MŽP poskytovalo institucionální podporu ve výši 224.068 tis. Kč/rok. Od roku 2017 by pro realizaci Koncepce mělo MŽP poskytovat institucionální podporu ve výši 266.000 tis. Kč/rok s postupným náběhem tak, aby bylo zohledněno celkové navýšení institucionální podpory VaVal v ČR od r. 2008. U MŽP jde o navýšení o 42 mil. Kč/rok, tj. 20% za 9 let, což je mnohem méně než navýšení v oblasti institucionální podpory za 9 let.

V návaznosti na Reformu bylo usnesením Vlády České republiky ze dne 29. června 2009 č. 838 k návrhu výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum, vývoj a inovace na rok 2010 s výhledem na léta 2011 a 2012 MŽP odebráno celkem 8 míst ve státní správě výzkumu, vývoje a inovací. V r. 2010 jedno místo a v roce 2011 sedm míst (s celkovými náklady na jejich zajištění ve výši 1,98 mil. Kč/rok) a tato pracovní místa byla převedena na TA ČR. Pro realizaci Koncepce a jejích cílů a pro plnění úkolů poskytovatele stanovených § 34 zákona č. 130/2002 Sb., je z personálního hlediska a z hlediska oblasti řízení VaVal na MŽP nutné, aby 8 míst ve státní správě výzkumu, vývoje a inovací bylo zpět převedeno MŽP. Aby tak MŽP mohlo naplňovat nejen tuto Koncepci, ale především své poslání a úkoly, stanovené kompetenčním zákonem č. 2/1969 Sb. a vyplývající ze strategických dokumentů schválených vládou, mezinárodních závazků a dalších zákonů, které MŽP ukládají úkoly v oblasti VaVal.

MŽP bude nadále usilovat i o financování z prostředků strukturálních fondů EU a bude motivovat dotčené organizace k dalším formám financování jejich výzkumu, a to formou strukturálních fondů, mezinárodní spolupráce a smluvního výzkumu a účinné spolupráce.

Předkládaný materiál nemá další dopady na veřejné rozpočty, nevyvolává nároky na zvýšení výdajů státního rozpočtu na výzkum a vývoj ani jiných veřejných rozpočtů. Cílem této Koncepce je především zefektivnění vynakládání prostředků na VaVal z veřejných rozpočtů, které jsou již v současné době schváleny. Předkládaný materiál nemá dopady na otázku rovnosti mužů a žen, nemá dopady na podnikatelské prostředí České republiky a netýká se postavení fyzických osob ve smyslu čl. IV. odst. 6 jednacího řádu vlády a jeho realizace nevyžaduje přípravu materiálů legislativní povahy pro schůzi vlády.

Do procesu přípravy Koncepce byli zapojeni odborníci z resortních výzkumných organizací a další odborníci z Vědecké rady ministra životního prostředí. Materiál byl

projednán s odbornými útvary MŽP. Garantem realizace Koncepce je sekce fondů EU, finančních a dobrovolných nástrojů MŽP ve spolupráci s odbornými útvary MŽP.

Koncepce byla předložena ke stanovisku Radě pro výzkum, vývoj a inovace (dále též „Rada“). Rada materiál projednala na svém 314. zasedání konaném dne.....

Stanovisko Rady je obsaženo příloze č. IV materiálu s tím, že.....

Veškeré připomínky Rady byly do materiálu zapracovány.

Materiál byl prostřednictvímrozeslán do mezirezortního připomínkového řízení dopisem ministra životního prostředí k č.j. ze dne s žádostí o zaslání připomínek ve lhůtě do Z oslovených připomínkových míst bylo uplatněno ve stanoveném termínu celkem Připomínek (.....), z toho zásadních (.....). připomínkových míst nemělo k předloženému materiálu žádné připomínky, využila možnosti ve stanovené lhůtě neodpovídat.

Vypořádání uplatněných připomínek Souhrn vypořádání všech uplatněných připomínek je uveden v..... Materiál je v souladu s jednacím řádem vlády a je předkládán vládě bez rozporu